

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji W CHIRURGII STOMATOLOGICZNEJ

Warszawa 2001

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 2001

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów

Konsultant krajowy

Prof. dr hab. Janusz Piekarczyk

Członkowie:

Prof. dr hab. Jadwiga Stypułkowska

Prof. dr hab. Jerzy Malinowski

Dr hab. med. Tomasz Tomaszewski

Naczelna Rada Lekarska

Dr n. Med. Danuta Somolczyk-Wanyura

Przedstawiciel CMKP

Lek. Anna Pawłowska

Kto może ubiegać się o rozpoczęcie specjalizacji?

W chirurgii stomatologicznej mogą specjalizować się lekarze stomatolodzy posiadający specjalizację II stopnia w ortodoncji, stomatologii dziecięcej lub stomatologii zachowawczej, uzyskaną na podstawie poprzednich przepisów lub lekarze stomatolodzy posiadający tytuł specjalisty w ortodoncji lub stomatologii ogólnej, uzyskany na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25.03.1999 r.

1 - Cel studiów specjalizacyjnych

Celem studiów specjalizacyjnych jest wykształcenie specjalisty w zakresie chirurgii stomatologicznej. Po ukończeniu kształcenia specjalista powinien posiadać odpowiedni zasób wiedzy teoretycznej oraz umiejętności praktycznych.

2 - Wymagana wiedza

Po ukończeniu specjalizacji lekarz powinien wykazać się znajomością:

- zasad postępowania w ostrej niewydolności krążeniowo-oddechowej,
- zasad postępowania we wstrząsie,
- zasad postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia - resuscytacji,
- zasad postępowania w ostrych pourazowych krwawieniach z górnych dróg oddechowych
- zasad postępowania w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych,
- wskazań i sposobów wykonania tracheotomii,
- podstawowych zasad postępowania w neurotraumatologii, a w szczególności dotyczące:

- złamań kości sklepienia i podstawy czaszki z płynotokiem,
 - krwawiaków wewnątrzczaszkowych,

- zasad rozpoznawania i postępowania w pourazowych uszkodzeniach układu wzrokowego,
- zasad rozpoznawania i leczenia ostrych chorób nosa, gardła,
- zasad przygotowania chorego do leczenia chirurgicznego oraz opieki pooperacyjnej,
- zasad nowoczesnej diagnostyki urazów mózgowej i twarzowej części czaszki,
- wskazań oraz zasad zachowawczo-ortopedycznego, chirurgiczno-ortopedycznego i chirurgicznego leczenia złamań kości twarzowej części czaszki, w tym:

- osteosyntezy stabilnej,
 - chirurgicznego leczenia złamań szczęk,
 - chirurgicznego leczenia złamań jarzmowo-szczękowo-oczodołowych,
 - rekonstrukcji oczodołów za pomocą przeszczepów lub wszczepów,

- zasad rozpoznawania nowotworów jamy ustnej, szczęk i twarzy:

- biopsja, PCI,
 - diagnostyka rtg, TK, RM, usg,

- zasady leczenia niezłośliwych nowotworów i guzów nowotworopodobnych jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki,
- zasady rozpoznawania i leczenia stanów przednowotworowych,
- zasad zespołowego leczenia nowotworów złośliwych jamy ustnej oraz twarzowej części czaszki
- zasad rozpoznawania i planowania leczenia chirurgicznego wrodzonych i nabytych wad twarzowo-szczękowo- zgryzowych,
- zasady rozpoznawania i leczenia chorób stawów skroniowo-żuchwowych,
- zasad rekonstrukcji i rehabilitacji po rozległych zabiegach w obrębie jamy ustnej oraz twarzowej części czaszki,
- etiopatogenezę oraz zasady chirurgicznego leczenia torbieli, przetok i wad rozwojowych twarzowej części czaszki oraz szyi,
- zasady rozpoznawania i leczenia chorób gruczołów ślinowych,
- zasady rozpoznawania i leczenia nieswoistych i swoistych stanów zapalnych,
- zasady leczenia ropni i ropowic twarzowej części czaszki i szyi.

3 - Wymagane umiejętności praktyczne

Po ukończeniu specjalizacji lekarz powinien wykazać się umiejętnością:

- postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia,
- postępowania w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych (intubacja ustno-gardłowa, ustno-tchawicza),
- postępowania we wstrząsie,
- postępowania w ostrych pourazowych krwawieniach z górnych dróg oddechowych i jamy ustnej,
- wykonania znieczulenia nasiękowego i przewodowego,
- nacięcia i drenażu ropni wewnątrzustnych oraz zewnątrzustnych,
- leczenia zachowawczo-ortopedycznego złamań szczęk,

- chirurgiczne oraz zachowawczo-ortopedyczne leczenie złamań zębów oraz wyrostka zębodołowego szczęk
- leczenia zachowawczego złamań wyrostka kłykciowego żuchwy,
- diagnostyka onkologiczna jamy ustnej (pobranie materiału do badania patomorfologicznego)
- chirurgiczne leczenie nowotworów łagodnych i zmian guzopodobnych jamy ustnej oraz twarzowej części czaszki
- leczenia dysfunkcji ssz,
- leczenia chirurgicznego torbieli szczęk i jamy ustnej,
- rekonstrukcji żuchwy z użyciem przeszczepów autogennych,
- rekonstrukcji tkanek miękkich jamy ustnej za pomocą plastyki miejscowej, przeszczepów błony śluzowej, jamy ustnej oraz skóry,
- leczenia chirurgicznego chorób zatok szczękowych,
- leczenia chirurgicznego ropni i ropowic,
- wykonywania zabiegów chirurgiczno-rekonstrukcyjnych w ramach przygotowania jamy ustnej do protezowania lub leczenia ortodontycznego
- chirurgiczne leczenie powikłań poekstrakcyjnych
- chirurgiczne usuwanie zębów,
- leczenia chirurgicznego chorób przyzębia,
- wszczepy zębowe
- sterowana regeneracja kości wyrostka zębodołowego - przygotowanie wyrostka zębodołowego do założenia wszczepów śródkostnych,
- rozpoznawania i leczenia neuralgii nerwu trójdzielnego i zespołów bólowych twarzy,

4 - Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kursy

Kurs wprowadzający

Uczestniczenie w kursie wprowadzającym w pierwszym roku kształcenia – obejmującym zagadnienia ogólne z zakresu:

- anestezjologii i intensywnej terapii.
- zapaleń nieswoistych i swoistych
- traumatologii szczękowo-twarzowej
- onkologii jamy ustnej i czaszki twarzowej

Kursy doskonalące

Uczestniczenie w niżej wymienionych kursach (minimum 6 kursów z niżej wymienionych):

- Kurs "Epidemiologia i diagnostyka nowotworów złośliwych jamy ustnej oraz twarzowej części czaszki",
- Kurs "Chirurgiczne i skojarzone leczenie nowotworów złośliwych jamy ustnej i twarzowej części czaszki",
- Kurs "Diagnostyka i leczenie nowotworów zębopochodnych oraz zmiany nowotworopodobnych jamy ustnej oraz szczęk",
- Kurs "Rozpoznawanie i leczenie obrażeń twarzowej części czaszki",
- Kurs "Chirurgiczne przygotowanie jamy ustnej do leczenia protetycznego",
- Kurs "Implantologia stomatologiczna",
- Kurs "Chirurgiczne leczenie chorób przyzębia",
- Kurs "Diagnostyka i leczenie chorób stawu skroniowo-żuchwowego"

b) Staże kierunkowe

Lekarz stomatolog ze specjalizacją ze stomatologii ogólnej specjalizujący się w chirurgii stomatologicznej jest zobowiązany odbyć niżej wymienione staże:

- radiologia stomatologiczna i szczękowo-twarzowa 0,5 miesiąca
- ortodoncja 1 miesiąc
- periodontologia 0,5 miesiąca
- protetyka 0,5 miesiąca
- anestezjologia i intensywna terapia 1 miesiąc
- chirurgia szczękowo-twarzowa 5 miesięcy
- neurochirurgia 1 miesiąc
- chirurgia urazowa i ortopedia 0,5 miesiąca
- chirurgia plastyczna 1 miesiąc
- otolaryngologia 1 miesiąc
- okulistyka 0,5 miesiąca
- orzecznictwo medyczne 0,5 miesiąca
- onkologia kliniczna 1 miesiąc
- chirurgia stomatologiczna 16 miesięcy

c) Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Wykaz zabiegów i procedur medycznych, w wykonywaniu których specjalizujący się lekarz stomatolog ma obowiązek uczestniczyć w czasie staży

1. W zakresie radiologii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej:

uczestniczenie przy wykonywaniu zdjęć:

- wewnątrzustnych

- > zębowych
- > zgryzowych
- > zgryzowo-skrzydłowych
- > pantomograficznych

- zewnątrzustnych

- > zatok obocznych nosa w projekcji Watersa
- > telerengenogramów czaszki
- > TK
- > badaniach RM
- > badaniach USG
- > sialografii

2. W zakresie chirurgii ogólnej i traumatologii:

- urazy klatki piersiowej – postępowanie w złamaniach żeber, nakłucie opłucnej, drenaż
- ostry brzuch: rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie
- krwotok z przewodu pokarmowego; rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie

3. W zakresie neurotraumatologii i neurochirurgii:

- rozpoznawanie i leczenie chirurgiczne złamań kości sklepienia oraz podstawy czaszki,
- krwiaki wewnątrzczaszkowe (nadtwardówkowe, podtwardówkowe, śródmózgowe) trepanacja czaszki,

4. W zakresie okulistyki:

- pourazowe uszkodzenia gałki ocznej, powiek, dróg łzowych
- badanie ostrości wzroku, pola widzenia, podwójnego widzenia i ich ocena

5. W zakresie otolaryngologii

- tracheotomia, tracheostomia
- postępowanie w niedrożności górnych dróg oddechowych
- rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie ropni okołomigdałkowych

6. W zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej

- osteosynteza stabilna w złamaniach żuchwy 15
- zachowawcze i chirurgiczne leczenie złamań wyrostka kłykciowego żuchwy 5
- chirurgiczne leczenie złamań szczęk 5
- chirurgiczne leczenie złamań jarzmowo-szczękowo-oczodołowych 5
- rekonstrukcja oczodołu z użyciem przeszczepów lub wszczepów 2
- chirurgiczne leczenie raka wargi dolnej z rekonstrukcją 2
- resekcja szczęki z powodu nowotworów 1
- częściowa resekcja żuchwy 2
- limfangiektomia nadgnykowa 2
- radykalne usunięcie szyjnych węzłów chłonnych 1
- chirurgiczne leczenie morfologicznych wad szczękowo-twarzowo-zgryzowych (np. progenia, mikrogenia) 2
- zabiegi rekonstrukcyjne zniekształceń poroszczepowych 1
- zabiegi rekonstrukcyjne po rozległych ubytkach twarzy 1
- części czaszki z użyciem płatów i przeszczepów 1
- chirurgiczne leczenie torbieli, przetok i wad rozwojowych szyi 2
- chirurgiczne leczenie schorzeń zatok szczękowych 6
- chirurgiczne leczenie ropni i ropowic twarzy i szyi 5

7. W zakresie ortodontcji

- zasady ortodontycznego leczenia zaburzeń twarzowo-szczękowo-zgryzowych
- diagnostyka i leczenie wad zgryzu

8. W zakresie periodontologii

- diagnostyka i leczenie chorób błon śluzowych
- diagnostyka i leczenie chorób przyzębia
- zasady oraz metody unieruchamiania zębów w paradontopatiach
- zasady kwalifikacji do chirurgicznego leczenia chorób przyzębia
- zasady sterowanej regeneracji tkanek w leczeniu chorób przyzębia

9. W zakresie protetyki

- diagnostyka zgryzu urazowego
- diagnostyka i leczenie zaburzeń czynnościowych stawu skroniowo-żuchwowego
- podstawy planowania leczenia protetycznego

10. Pozostałe zabiegi i procedury medyczne:

- nagłe zatrzymanie krążenia, resuscytacja
- intubacja ustno-tchawicza
- postępowanie we wstrząsie

- opieka pooperacyjna
- wskazania do leczenia i planowanie zabiegów odtwórczych
- sposoby rekonstrukcji tkanek jamy ustnej i twarzy

Liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które specjalizujący się lekarz stomatolog ma obowiązek wykonać

- usunięcie zębów mlecznych 50
- usunięcie zębów stałych jedokorzeniowych 50
- usunięcie zębów stałych wielokorzeniowych 50
- chirurgiczne usunięcie zęba 30
- chirurgiczne usunięcie zęba zatrzymanego 30
- odsłonięcie zęba zatrzymanego 10
- resekcja wierzchołka korzenia zęba 15
- plastyka wyrostka zębodołowego 10
- nacięcie wewnętrzne ropni zębopochodnych 20
- nacięcie zewnętrzne ropni zębopochodnych 5
- wyłuszczenie torbieli zębopochodnej kości szczęk 10
- pobranie materiału ze zmian patologicznych jamy ustnej do badania histopatologicznego 10
- plastyka połączenia ustno-zatokowego 10
- zachowawczo-ortopedyczne zaopatrzenie urazów zębów 10
- zachowawczo-ortopedyczne zaopatrzenie złamań kości szczęk 15
- usunięcie kamienia z przewodu wyprowadzającego ślinianki pod żuchwowej 1
- usunięcie torbieli małych gruczołów ślinowych 5
- usunięcie nadziąsłaka 5

d) Formy samokształcenia

Studiowanie piśmiennictwa

- obowiązkowe uczenie się z polskich podręczników z zakresu chirurgii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej: przy treściach kontrowersyjnych należy oprzeć się na konsultacji z kierownikiem specjalizacji,
- obowiązkowa prenumerata „Czasopisma Stomatologicznego” i bieżące zapoznawanie się z treścią ww. wydawnictwa, a szczególnie artykułów związanych z chirurgią i dyscyplinami pokrewnymi,

Uczestniczenie w działalności towarzystw lekarskich

- uczestnictwo w sesjach naukowo - szkoleniowych towarzystw lekarskich.
- uczestnictwo w krajowych kongresach chirurgii stomatologicznej, chirurgii jamy ustnej i chirurgii szczękowo-twarzowej
- wskazany udział w krajowych kongresach dotyczących specjalności pokrewnych: ortodoncji, protetyki, implantologii, periodontologii,

Przygotowanie publikacji

- obowiązkowe przygotowanie 2 prac poglądowych lub naukowych o tematyce uzgodnionej z kierownikiem specjalizacji (wskazane wygłoszenie pracy na posiedzeniu Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego),

e) Pełnienie dyżurów lekarskich

Obowiązuje pełnienie dyżurów w ramach stażu z chirurgii szczękowo-twarzowej 2 razy w miesiącu

5 - Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kolokwia

Lekarz stomatolog specjalizujący się w chirurgii stomatologicznej zobowiązany jest do:

- zaliczenia kolokwiów przewidzianych po każdym stażu i zgodnie z tematyką kursów problemowych,
- złożenie kolokwium z prawa medycznego,
- złożenie kolokwium z promocji zdrowia.

b) Sprawdziany umiejętności praktycznych

Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do:

- zaliczenia sprawdzianów umiejętności praktycznych przeprowadzanych przez kierownika jednostki posiadającej akredytację do prowadzenia specjalizacji,

c) Ocena przygotowanych publikacji

Specjalizujący się lekarz stomatolog zobowiązany jest do:

- złożenia do oceny kierownikowi jednostki specjalizującej pracy poglądowej, opracowania teoretycznego lub pracy naukowej.

6 - Znajomość języków obcych

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego.

7 - Czas trwania specjalizacji

Czas trwania specjalizacji w chirurgii stomatologicznej wynosi 30 miesięcy.

8 - Postępowanie kwalifikacyjne dla lekarzy ubiegających się o rozpoczęcie specjalizacji w chirurgii stomatologicznej

Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w skład której wchodzi:

- konsultant wojewódzki w dziedzinie chirurgii stomatologicznej,
- przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego,
- przedstawiciel okręgowej rady lekarskiej,

Komisja ocenia wnioski pod względem formalnym i ustala listę lekarzy, którzy uzyskają zgodę na przystąpienie do specjalizacji.

W przypadku postępowania konkursowego (jeżeli specjalizacja ma być realizowana w ramach rezydentury lub gdy liczba kandydatów przekracza liczbę przewidzianych miejsc szkoleniowych) komisja przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne. Jeżeli do konkursu przystępuje duża liczba lekarzy powoływane są zespoły podległe komisji.

Egzamin testowy opracowany przez Krajową Radę Egzaminów Lekarskich organizuje i przeprowadza kierownik wojewódzkiego ośrodka metodyczno-organizacyjnego.

Komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w oparciu o wyniki rozmowy kwalifikacyjnej i testu ustala listę rankingową służącą do wypełnienia miejsc szkoleniowych.

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 2001